

Vilka blir kommunister?

Det finns redan en hel litteratur som söker besvara frågan: Vilka blir kommunister? Man har sökt fastställa vilka grupper som i skilda länder röstar med kommunismen, undersökt de ledande partimedlemmarnas ursprung, sociala position och psykologiska egenheter, i detalj studerat godtyckligt utsedda anhängare av partiet. En rad tolkningar av vad som leder enskilda personer eller hela socialgrupper till kommunismen har framförts. Det har talats om fattigdomens betydelse; särskilt har framhåvits att ekonomiska förändringar till det sämre och ekonomiska kriser predestinerar till kommunism. Social och politisk desorganisation över huvud har förklarats vara kommunismens viktigaste förutsättning. Kommunismen har betraktats som en "profan" religion, vilken hos avkristnade tjänstgör som ett surrogat för religion i mera ordinarie mening. Psykologiska orsaker — missanpassning och neuroser — har ansetts vara väsentliga för anslutning till partiet.

Utgångspunkterna för dylika förklaringsmetoder är — det framgår redan av dessa erinringar — i hög grad skiftande. Ibland tänker man närmast på kommunistpartierna i vissa särskilda länder, ibland på en speciell grupp av kommunister, exempelvis de ledande eller de intellektuella; inom den sistnämnda gruppen finns en värdefull litteratur av personliga bekännelser ("Vi trodde på kommunismen"). På ett begränsat material av denna art blir det lätt att bygga upp osäkra och vilseledande generaliseringar.

På några punkter tycks emellertid tämligen allmänt giltiga påståenden kunna göras. De kommunistiska partierna har i relativt hög grad rekryterats bland den manliga ungdomen. Weimarregimens förfall måste ses mot bakgrunden av att de båda diktaturpartierna bland sina anhängare hade unga män i långt större utsträckning än de demokratiska partierna; när det gällde våldshandlingar, gatustrider och revolter var alltså nazister och kommunister bättre situerade än republikens försvarare. Vad som statistiskt och i detalj fastställts för Tyskland före Hitler gäller enligt spridda undersökningar och uppgifter även för en rad andra länder. Det har också, särskilt genom Borkenaus stora arbete, klarlagts att det kommunistiska partiet inte, som man ofta antagit, har sitt klientel huvudsakligen eller uteslutande bland de fattigaste folkgrupperna. Borkenau hävdar tvärtom att vad man

kan kalla mellanklassen bland arbetarna i allmänhet varit mest benägen att stödja kommunismen. Liknande resultat har vunnits i andra undersökningar; i Frankrike röstar en stor del av de självägande jordbrukarna kommunistiskt; i Sverige är det väl känt — av Rydenfelt mera fullständigt uppvisat — att på flera håll kommunismen stödes främst av välställda arbetare.

En stort lagd undersökning i ämnet har nyligen publicerats av den utmärkte amerikanske statsvetenskapsmannen Gabriel Almond ("The Appeals of Communism", Princeton University Press). Källmaterialet utgöres till stor del av uppgifter från kommunister i USA, England, Frankrike och Italien. På grundval av dessa uppgifter och andra källor söker Almond fixera den kommunistiska "typen", vilka som blir kommunister, varför de blir det, hur deras beteende och uppfattning är beskaffade.

Till stor del resulterar denna utomordentligt noggranna analys i en ingående bevisning för vad man redan tror sig veta. De små engelska och amerikanska kommunistpartierna rekryteras ojämförligt mer ur medelklassen (intellektuella, till högre yrken utbildade, tjänstemän och anställda) än de franska och italienska masspartierna. De små partiernas medlemmar är alltså mera psykologiskt, de stora partiernas mera socialt bestämda; den amerikanska kommunismen har emellertid det särdrag att partiet omfattar ett proportionsvis stort antal immigranter och avkomlingar av immigranter i första generationen. Neutrotiska drag (hat mot föräldrar och omgivning, känsla av isolering osv.) kan i de amerikanska och engelska fallen långt oftare än i de andra an-

tas ha varit en förutsättning för anslutningen till kommunismen. Schematiskt uttryckt: i England och USA är kommunisten en abnorm människa, i Italien och Frankrike är det inom stora folkgrupper det normala att vara kommunist.

Den kommunistiska eliten måste tillägna sig en politisk uppfattning — enligt vilken makt är det enda meningsfulla målet, total likvidering av motståndaren det ofrånkomliga medlet och individens förvandling till ett taktiskt användbart instrument det enda moraliskt värdefulla. För att nå denna fulländning krävs i första rummet en hatkänsla, som kan eggas mot vad som helst liksom en bandhunds ilska, och en lydnad mot partiet — mot de ryska härskarna — som är lika absolut som en hunds mot sin herre. Almond visar hur dessa egenskaper i England och USA ofta står i sammanhang med de känslor och attityder som driver till inträde i partiet, hur de fostras inom partiet och hur de behärskar den grupp som når ledningen. Den psykologiska abnormiteten ökas, kort sagt, med avancemanget inom dessa sekteriska grupper. Någon anledning att i kommunismen se ett religionssurrogat i mera egentlig mening ger inte detta material; det bör anmärkas att avfallingar från kommunismen ytterst sällan blir aktivt kristna.

Almond drar av sin undersökning vissa slutsatser om kommunismens bekämpande, som är tilltalande utan att vara märkliga. Han utdömer McCarthyismens metoder som farliga och orättfärdiga; gentemot de små kommunistpartierna i England och USA är det väsentliga helt enkelt att hindra spioneri och sabotage, medan häxjakten är både orättfärdig och farlig. I Frankrike och Italien behövs en politik som undanröjer stora folkgruppers främlingskänsla i det egna landet. En sådan politik möter emellertid utomordentliga svårigheter, bland annat just därför att kommunismen försvarar det parlamentariska arbetet och bildandet av handlingsdugliga regeringar.